

Remissvar
2022-12-14
Kulturdepartementet

Dnr: Ku2022/01357

YTTRANDE: KREATIVA SVERIGE! NATIONELL STRATEGI FÖR FRÄMJANDE AV HÅLLBAR UTVECKLING FÖR FÖRETAG I KULTURELLA OCH KREATIVA BRANSCHER (SOU 2022:44)

DIK är fackförbundet för alla som arbetar eller studerar inom kultur, kommunikation eller kreativ sektor. Våra olika yrkesgrupper finns inom bland annat arkiv, bibliotek, museum, information/kommunikation, kulturmiljövård/ärkeologi, marknadsföring/reklam och webbutveckling. DIK är en del av Saco och organiserar cirka 20 000 medlemmar inom arbetsmarknadens alla sektorer.

Sammanfattning

Fackförbundet DIK ser positivt på en långsiktig nationell strategi som knyter samman kulturpolitik, näringspolitik, regional utvecklingspolitik, landsbygdspolitik, arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik, utrikes- och handelspolitik och politiken för besöksnäring. DIK tror att man genom det flerdimensionella perspektivet och samlade arbetet kan utveckla och stärka det kreativa Sveriges villkor och förutsättningar. Notera att DIK inte kommenterar alla delar i betänkandet.

Synpunkter

DIK anser att de två övergripande målen som slås fast i strategin är bra samt är positiva till att det finns en koppling till Agenda 2030. Detta flerdimensionella perspektiv och arbetssätt bidrar till att fler politiska mål nås samtidigt, och till att det skapas en naturlig samverkan inom olika politikområden. DIK har länge haft perspektivet att kultursektorn också är näring och det är bra att även denna strategi vidhåller det. Kultursektorn bidrar till Sveriges export via exempelvis musik- och spelindustrin, och är en viktig del av den svenska besöksnäringen. Kulturen genererar inkomster och arbetstillfällen och lämnar betydande bidrag till andra näringar: hotellnätter, restaurangbesök och handel. DIK menar att kunskapen om kultursektorns ekonomiska bidrag till samhället måste öka. Det krävs därför en politisk attitydförändring för att få långsiktiga ekonomiska investeringar inom området. DIK menar att det är dags att man ser kulturens väsentliga bidrag till samhällsutvecklingen, oavsett om det rör sig om den fria konsten eller kulturinstitutionerna.

Kultursektorns grundfinansiering

DIK efterfrågar ett större fokus på att politiken behöver se det arbete DIK:s medlemmar utför och att ge alla de som verkar inom kultursektorn rätt förutsättningar. Det här sker inte idag. Kultursektorn kämpar med en svag grundfinansiering och verksamheterna präglas till stor del av kortsiktiga projektstöd och riktade bidrag. Det leder bland annat till bristande förutsättningar för verksamheternas utveckling, men också till en osund arbetsmarknad som utmärks av

korta anställningar, låga löner, otrygghet och stress för den enskilde medarbetaren. I stället för alla dessa kortsiktiga satsningar måste kultursektorns grundfinansiering stärkas, det är bara så en långsiktigt hållbar utveckling kan åstadkommas.

Upphovsrätt

Tillgång till information är en av demokratins hörnstenar. Det hör till varje medborgares demokratiska rättighet att både kunna ta del av information och att kunna dela den med andra, det är själva förutsättningen för det demokratiska samtalet. Därför behöver bibliotek, museer, arkiv, universitet och högskolor samt andra verksamheter med ett allmännyttigt uppdrag ges vissa upphovsrättsliga undantag. Detta för att inom ramen för sina olika uppdrag, på ett balanserat sätt kunna tillgängliggöra även upphovsrättsskyddat material till forskare och allmänhet. DIK anser således att det behövs en upphovsrätt som ökar tillgänglighet och underlättar kunskapsinhämtning och deltagande. Det här tas inte upp i betänkandet, och DIK vill därför framföra vikten av att det perspektivet och synsättet också beaktas och hörsammas.

Hållbart arbetsliv inom kreativ sektor

Branscher som ryms under benämningen kreativ sektor, som design, mode, musik, tv-produktion och dataspel, har många saker gemensamt som mer traditionella kulturområden saknar. De präglas ofta av vad som skulle kunna beskrivas som en start-up-kultur, med små entreprenörsdrivna bolag, ofta med relativt horisontella strukturer, där grundare och ägare har centrala roller i verksamheten. Den kreativa sektorn har hittills också haft en svag koppling till den svenska partsmodellen där antalet kollektivavtal, men också facklig anslutning varit låg. Här behöver det skapas förutsättningar för en långsiktig hållbarhet för de som arbetar i branschen och det behöver göras genom att bland annat få fler kollektivavtal.

Egenföretagare

DIK menar att en förutsättning för en långsiktig och strategisk kompetensförsörjning är ett tryggt arbetsliv med goda arbets- och anställningsförhållanden. DIK har egenföretagare inom alla våra yrkesgrupper. DIK kan konstatera att egenföretagare inte omfattas av trygghetssystemen på samma sätt som anställda eftersom många av socialförsäkringarna är utformade med tillsvidareanställning som norm. Till exempel använder de sjukförsäkringen i lägre grad och det beror till viss del på systemens utformning. Egenföretagare betalar skatt på samma sätt som anställda och när trygghetssystemen behövs måste de finnas även för dem. Gruppen omfattas inte heller av kollektivavtal och dess försäkringar vilket får konsekvenser för både pension och skydd vid arbetslöshet och omställning. Därför menar DIK att de statliga trygghetssystemen behöver fortsätta att anpassas för egenföretagare – om likvärdighet inte uppnås måste gruppen kompenseras i form av sänkta egenavgifter, att taken i socialförsäkringarna behöver höjas och att förutsebarheten i de sociala trygghetssystemen måste förbättras. DIK skriver mer om detta i vår rapport: *Den*

*svenska egenföretagarmodellen*¹.

Gig-ekonomin

Gig-ekonomin i dess nuvarande form har lett till att det blivit svårare att säkerställa bra arbetsvillkor och ersättningar. Här behöver parterna göra mer för att stärka möjligheten till organisering för olika former av uppdragstagare, samt verka för att trygghetssystemen omfattar även dessa grupper.

Kompetensförsörjning

DIK menar vidare att kultursektorns framtida kompetensförsörjning är beroende av att framtidsutsikterna är goda för de som väljer humaniora och estetiska ämnen. Det måste löna sig ekonomiskt att söka sig till dessa utbildningsområden. Det behövs satsningar inom humaniora och estetiska ämnen så att statusen för dessa utbildningar höjs och kompetensnivån ökar. Vidare visade covidpandemin på betydelsen av digital kompetens och ett rimligt antagande är att i framtiden kommer fler röra sig i gränslandet mellan humaniora, teknik och naturvetenskap. Därför måste utbildningarna i högre grad utvecklas i den riktningen för att trygga kultursektorns framtida kompetensförsörjning.

Agenda 2030

DIK kan även konstatera att covidpandemin på ett tydligt sätt visade på samhällets skörhet och arbetet framåt måste därför vara förankrad i FN:s Agenda 2030 för hållbarhet. Förutom de direkt klimatrelaterade målen handlar en stor del om den sociala hållbarheten och där spelar kulturen en viktig roll. DIK menar därför att det är bra att strategin kopplat arbetet till Agenda 2030, men efterfrågar att kulturens bidrag i större utsträckning än vad som görs nu, också erkänns och resursätts.

Anna Troberg
Förbundsordförande, DIK

Tamim Alameddine
Förbundssekreterare, DIK

¹ [Egenfo_retagare_rapp_2022_pdf.pdf \(ctfassets.net\)](#)